

quam præterea symptomatis superveniet, consule caput de tertiana canonis tertii, & hoc modo Dei beneficio ægrotus valebit.

DE CURATIONE

Causonis.

CAP. IIII.

Sitis vehementissima, atque æstus, & linguæ ariditas, citrinusque ac niger color, & accessionum vix perceptibile discrimen, æqualiâque ferè symptomatum tempora: vigiliæ præterea, inquietudines, mentis perturbationes, capitis gravedines, temporum pulsationes, oculorum cavitas, urinæ citrinus color, pulsus velox ac vehemens, causonis indicia sunt. Duo autem ejus morbi genera sunt: unum quod ex bilioso humore fit, & causon cholericæ appellatur: id ex tertianæ simplicis signis dignoscitur, cujus curatio hoc modo instituitur. Principio statuere oportuerit in hoc morbo, in quo nimia intensio & adustio est, omnem moram, induciasque omnes esse periculosas; laudarique in primis celeritatem. Igitur urinæ turbiditate, crassitie, ac rubedine perspecta, hujusmodi enæma parari jubebis.

R. Violarum, malvarum, lactucæ, sempervivæ, foliorum nenufaris ana m. j,
fiat

CURAND. RATIONE. 253

fiat decoctio ad ℥ xij.

in qua dissolvantur vitelli ovorum duo, olei

violarum ℥ iij.

castie fistulae mundae ℥ j.

zuchari rubei ℥ j.

misce, & fiat enæma. vel;

R̄. Decoctionis foliorum violarum lib. 1.

succi cucurbitae ℥ iij.

olei rosarum & violarum ana ℥ j. ℞.

Camphorae ℞. iij.

Salis communis ℥ j.

misceantur; & fiat enæma. Aut aliud quodvis ex iis quæ in cap. de tertiana simplici pura præcepimus. sed in hac febrili frigidioribus semper utendum est, propter majorem caloris intensiorem. Enæmate autem adhibito, statim sanguis ex vena communi, si nimis abundans videatur, mittendus est; vel ex basilica. Neque verò sanguinis missio tardanda est: quandoquidem phrenitis periculum vehementer timetur, caliditate in horas adaugeta, bilem ipsam acuate, atque ad princeps membrum, quale cerebrum est, tollente; unde vel phrenitis, vel deliria fiunt. At verò sanguinis missio parcè fiat, ne nimium bilis ipsa effervesceat. Hujusmodi venæ sectio Enentativa phlebotomia ab Arnaldo dicitur.

¶ Si autem urina apparuerit citrina ignea, sine admixtione sanguinis, enæma-

tibus & evacuationibus instituenda curatio est; ob vehementem autem morbi sine induciis celeritatem, hujusmodi positionem ordinabis.

℞. *Florum violarum, borraginis ana ℥ ℥. S.*
prunorum damascenorum n. xx.
 fiat decoctio: in qua dissolvantur *caste fistule mundæ, & tamarindorū ana ℥ vj.*
rhabarbari electi infusi in aqua intybi
℥ j. S.

pilorum spicæ, G iiij.

misceantur, & fiat potus, dulcorentur cum syrupo violarum ℥ j. vel;

℞. *Castæ fistulæ mundæ ℥ j.*
diaprunis laxativi ℥ ij. S.

dissolvatur in decoctione communi & tamarindorum ℥ ℥. S.

& fiat potus. Consule etiam caput de tertiana simplici & pura.

¶ Postera die manè clysterem constitues, qua caliditas mitigetur, & materia fervens ex intestinis pellatur, ne longius detenta lædat, excoriationemque efficiat, unde dysenteria eveniat. Ejus hic modus esto.

℞. *Hordei mundi p. iiij.*

foliorum violarum, & betæ ana man. j.
bulliant cum capite hædi, vel cum cruribus, & clunibus pulli; & in ejus decoctionis ℥ xij.

dissolvantur vitelli ovorum trium, olei violarum ℥ ij. fiat

fiat enæma. Ordinabis etiam syrupos digestivos, de quibus accipiet singulis diebus manè. ut;

℞. Syrupi violarum, acetositatis citri, vel nenusaris ana ℥ j. cum aquis.

Caliditate autem intensiore existente;

℞. Syrupi papaveris ℥ j. Syrupi intybi & acetositatis citri ana ℥ ℥. misce. Item etiam aque cucurbitæ, lactuce, buglossi, vel aque nenusaris, & cichorei.

Et poteris facere syrupum magistralem.

℞. Caput papaveris, capillorum veneris viridium, intybi, lactuce, scariole, portulacæ, rostri porcini, florum violarum, & nenusaris ana ℥ j.

quatuor seminum frigidorum ana ℥ ij.

fiat decoctio: & singulis sesquilibris adde zuchari lib. j. ℞.

& in clarificatione addatur aque intybi, & succi malorum granatorum acetosorum ana lib. ℞.

& fiat syrupus: ex quo singulis diebus mane bibat ℥ ij. cum tribus unciis aquarum prædictarum; & vesperi etiam tantundem. Interim tamen enæmata singulis diebus accipienda non intermittantur, ut lenis alvus semper conservetur; nisi tamen: ipsa sponte sua satisfaciatur. Quoniam verò vehemens sitis, hujus febris furi-

furibundo ardore efficitur, aquã ex hordeo mūdo decoquere oportuerit, & condita parare : quæ quamvis multa satis in capite de tertiana simplici, tamen alia cordialia frigidiora describi possunt, quæ idonea magis ad hanc rem sint, quòd major siccitas & calor in hoc morbo sit. ut;

℞. Margaritarum perforatarum, & non perforatarum, hyacinthorum, sapphirorum, smaragdorum ana ℥ ℥.

seminis melonum, cucurbitæ, cucumeris & citruli mundatorum ana ℥ j. ℥.

trochiscorum de rosis ℥ j.

confectionis hyacinthorum ℥ ℥.

ossis de corde cervi num. iij.

auri & argentij ana panes iij.

zuchari candi violati ℥ j. ℥.

conservæ nenusaris, violarum & buglossi ana ℥ j.

zuchari tabarzet ℥ iij.

misce, & fiat conditum inauratum. Utiliter etiam & ad hunc morbum epithemata cordis regioni imponenda parantur, qualia in cap. de tertianæ curatione descripsimus; & alia etiam hujusmodi.

℞. Serici crudi minutim concisi, ossis de corde cervi ana ℥ j.

spodij. ℥ ℥.

croci ℥ ℥.

camphoræ G. vj.

fragmentorum lapidū pretiosorum ℥ j. ℥.

san-

CURAN. RATIONE. 257

santalorum & coralli rubei ana ℥ j.

aquæ rosarum lib. i.

vini albi odorati, & aceti albi ana ℥ ℥ ss.

misce, & fiat epithema, in qua granæ pannus madefactus cordis regioni imponatur.

¶ Hepatis quoque epithema non inconcinne adhibetur. ut;

℞. Aquæ intybi & cucurbitæ ana ℥ iiij.

aquæ lactucæ, & rosarum ana ℥ ij. ℞.

aceti ℥ j.

santalorum omnium ℥ j.

spodij ℥ ss.

camphoræ G. vi.

misce, & impone hepati ut epithema. Eidem etiam hujusmodi unguento rectè medeberis.

℞. Spodij, santalorum rubeorū ana ℥ j. ℞.

unguenti rosati santalati ℥ j. ℞.

misce, & fiat unguentum pro hepate.

Renes etiam sic inungito.

℞. Olei rosarum Arnaldi: olei violarum,

succi lactucæ ana ℥ ss.

spodij ℥ j,

ceræ albæ quantum sufficiat, & fiat unguentum. Non incommodè quoque hujus unguenti loco pannus ex lino, aceto, & aqua rosarum & rosaceo intinctus imponitur. Conferet etiam ægroto frigidarū rerum olfactio, qua calidi & sicci vaporis ad cerebrum ascensus reprimatur. ut;

℞. A-

℞. *Aquæ florum nenufaris* ℥ iij.

aquæ rosarum ℥ j. ℞.

santalorum citrinorum ℥ j. ℞.

santalorum rubeorum ℥ j.

miscantur omnia in vasculo : quæ sæpe agitans ægrotus olfaciat. vel hujusmodi confectum pomum olfaciendum præbeto.

℞. *Santalorum rubeorum*, *coralli rubei*, *florum nenufaris*, & *violarum ana* ℥ ij.

balaustiorum ℥ j.

camphoræ ℥ ℞.

pulverizentur subtiliter, & cum aqua rosarum, & exigua aceti portione fiat pomum perforatum, & suspendatur ad collum, quod semper fricando olfaciat. Frontale etiam ad vapores prohibendos imponere conducet.

℞. *Aquæ rosarum* ℥ iij.

florum nenufaris & *violarum ana* ℥ j. ℞.

aceti ℥ j.

santalorum rubeorum ℥ ij.

boli armenici ℥ j.

misceto, atque linum intingito quod fronti & temporibus imponatur. Quod si immodica vigilia adsit, vel soporiferis remediis is capite de tertiana simplici descriptis, vel aliis hujusmodi utere.

℞. *Pulveris papaveris albi* ℥ iiij.

quem oui albo, & *aqua rosarum distemperabis* : adde *aceti aliquantulum*, & *olei etiam*

etiam

thema

℞ Jar

nimit

modi

to.

℞. O

olei

fiat ur

planta

& nuc

Hic

ipsam

eradic

bis, q

mus,

℞. Di

disse

&

&

&

&

g

materi

cativis

frigide

ris, &

& troc

& si hu

nonnu

CURAND. RATIONE. 259

etiam papaverum, vel nenufaris, atque epithematis modo fronti imposito.

¶ Jam verò cum nimia caliditate corpus nimium resolvi deprehenderit, hujusmodi unguento pectus & nuca inungito. ut;

R̄. Olei violarum ℥j. ꝑ.
olei nenufaris, & pinguedinis gallinæ ana ℥j.

fiat unguentum cum cera, & pauca aqua plantaginis lavetur, & ungatur pectus & nuca.

His diligenter perfectis, materiam ipsam hoc modo eradicare curabis, vel eradicativas potiones primum ordinabis, quas in capite de tertiana descripsimus, vel hujusmodi aliàs.

R̄. Diaprunis solutivi ℥iiii.
dissolvantur in aqua decoctionis tamarindorum ℥j.

& fiat potus: dulcoretur cum syrupo violarum ℥j.

& aromatizetur cum pulveribus diamargaritonis frigidi ℥j.

materia autem eradicata, urinæ provocativis uteris cum evulsione seminum frigidorum, & syrupo capillorum veneris, & electuario diatrium santalorum, & trochiscis de camphora, & de rosis: & si huic supervenerit fluxus ventris, ut nonnunquam accidere Avicennas ait, ap-

applicabis trochiscos de spodio ex eiusdem descriptione.

℞. Trochiscorum de spodio, seminis acetosana ℥ j. ꝑ.

aquæ cucurbitæ ℥ vi.

misce, & singulis diebus manè accipiat ægrotus ℥ j. cum ℥ iij. aquarum prædictarum: & ad resumptionem caliditatis hepatis procede sicut in tertiana simplici cum unctiōibus & epithematis.

¶ In pituitoso causone, curatio instituitur evacuando in principiis, & concoquendo iisdem, de quibus antè diximus, medicamentis, cum de tertiana notha ageremus; & eodem etiam apozemate: quandoquidem eadem materia est. Atque hæc febrium ex bili pura simplici, vel composita, curandi ratio est.

DE FEBRIUM QUÆ ex sanguine fiunt curatione.

CAP. V.

Sanguinæ febris synochæ dictæ signa hæc sunt Febris assidua, & inseparabilis rubedo in facie, venarum, arteriarum, atque temporum inflatio, & lassitudo corporis totius cum somnolentia, atque respirationis difficultate. Præterea urina rubra, & crassa, pulsus plenus & undosus.

Prin-

C
Prin
rari ju
℞. F
ana
fiat
in q
olei
sali
fiat e
pati n
jusmo
℞. C
bori
pru
tam
fiat
in q
vel illi
℞. Sy
suc
aqu
misce
Ho
adfit,
usque
liquiu
tior e
quant
Persæ
thoric